

Ilmategijatel oli palju pidupäevi

Igal aastal 23. märtsil tähistatakse üle maakera meteoroloogiapäeva – mitte ainult professionaalide, vaid ka lihtsalt ilmasõprade seas.

AIN KALLIS

FOTO: Andres Putting

Sel päeval seitsekümmend aastat tagasi jõustus Maailma Meteoroloogiaorganisatsiooni ([WMO](#)) konventsioon.

WMO korraldab rahvusvahelisel tasandil ühtse katusorganisatsioonina nii meteoroloogia, hüdroloogia kui ka kliima valdkonna tegevust, olles ÜRO sarnaste ühingute seas kõige efektiivsem.

Tänavu tähistab WMO egiidi all meteoroloogiapäeva 187 liikmesriiki ja 6 territooriumi. Ülemaailmsesse vaatlussüsteemi kuulub ligi 11 000 maapealset jaama ja 1300 aeroloogiajaama, kust lennutatakse välja raadiosonde. Lisaks saadakse väärtuslikke mõõtmisandmeid laevadelt, merepoidelt, lennukitelt, radaritelt ja satelliitidelt. Kõiki neid andmeid kasutavad oma igapäevatöös tuhanded ilmakeeskuste sünoptikud, klimatoloogid ja meteoroloogid.

Kliima ja vee vahekorras

Igaks meteoroloogiapäevaks antakse WMO peakorterist aktuaalne arutlusteema. Kui esimest korda, 1967. aastal väljakuulutatud teema oli “Ilm ja vesi”, siis tänavu käsitleti kliima ja vee vahet. Ring oleks nagu täis saanud. Probleemid puhta vee ümber on aga samaks jäänud.

“Loe iga tilka, iga tilk loeb!” kõlas päevakohane deviis. Eriti aktuaalne on see praegusel koroonaaastal – WMO tuletab meelde, et kolmel miljardil inimesel maakeral ei jätku vett kätepesuks.

9. aprillil saadetakse kosmosejaama uus meeskond – kaks venelast ja ameeriklane. Karm värk – kui seal peaks keegi aevastama, pannakse kaheks nädalaks avakosmosesse karantiini!

Võimas viirus põhjustab kaost – olümpiamängud lükkuvad edasi, kaugemale nihkuvad ka WMO juubelipidustused ja -konverentsid. Eesti ilmategijail aga vedas, sest nende olulist päeva tähistati ikkagi traditsioonilise konverentsiga 24. märtsil. Kuidas küll?!

Avakõnes rõhutas Keskkonnaagentuuri direktor [Taimar Ala](#), et looduses on väga oluline kohastumisvõime. Kriisiolukorras on vaja tegutseda ühiselt uute, nutikate ja turvaliste lahenduste nimel, jätkamaks seatud eesmärkide täitmist. “Väljakäidud sündmused ei jää ära, kui me suudame kohaneda ning teha asju teisel, turvalisel viisil,” ütles Ala.

Esimest korda Eesti avalike ürituste ajaloos oli traditsioonilise konverentsi formaat muudetud sellises ulatuses ja vormis virtuaalseks, s.t puutevabaks, veebis jälgitavaks. Teostajaks olid firmad Worksup ja Videal Productions OÜ; kuulajaid, s.t osalejaid oli üle poole tuhande, tosin esinejat nii Tallinnast kui Tartust, nii auditooriumist kui kodukontorist.

Taimar Ala nimetas taolise videokonverentsi eeliseks seda, et võid tüdinedes sekundiga lahkuda – arvuti sulgeda. Samas olevat pea kõik kuulajad lõpuni vastu pidanud! Küsimusi ettekandjaile oli isegi rohkem kui senistel silmast silma kokkusaamistel.

Ettekanded olid seekord pilvede mõjust maakera kliimale, pöudadest tulevikus, Euroopa valgukliimast, Eesti lumeoludest ja sademetest, üleujutustest jne. Kel on arvuti, saab kogu põnevat konverentsi ilmateenistuse kodulehelt rahulikult tagantjärele vaadata.

Aastaraamat ja raadiosond

Meteoroloogiapäeval ilmus digitaalselt kümnes väljaanne aastaraamatute sarjas, mis annab ülevaate Keskkonnaagentuuri meteoroloogilisest seirevõrgust 2019. aastal, ilmajaamades tehtud mõõtmiste tulemustest, samuti kasutatud instrumentidest jne. Meenutatakse kõigi aastaegade ilmanäitajaid, -rekordeid ja -sündmusi nii meil kui mujal maailmas. Ja seda uut moodi, värvilisemalt, põnevamalt.

Loo alguses sai mainitud, et WMO süsteemis töötab üle 1300 aeroloogiajaama, kus raadiosondide abil uuritakse kõrgemaid õhukihte.

Kuna see on üpris kallis lõbu, ongi vaatlusvõrk suhteliselt hõre ning sonde lastakse välja vaid optimaalse sagedusega. Eestis on raadiosondeerimist tehtud Harkus alates 1953. aastast üks kord ööpäevas, öösel kell 23.30 maailmaaja järgi.

Keskkonnaagentuur võib uhke olla, sest 23. märtsil lasti taevasse sond tuliülest automaatsondeerimisjaamast. “Kui siiani kulus vaotlejal raadiosondi ettevalmistamiseks, kalibreerimiseks, vesinikuga täitmiseks ja õhku laskmiseks kuni kaks tundi, siis nüüd teeb kogu selle protsessi ära kaasaegne automaatika, kulutades vaid pool tundi,” kommenteeris tehtut Taimar Ala.

Sondeerimine ise kestab umbes poolteist tundi.

Lõpetuseks. 9. aprillil saadetakse kosmosejaama uus meeskond – kaks venelast ja ameeriklane. Karm värk – kui seal peaks keegi aevastama, pannakse kaheks nädalaks avakosmosesse karantiini!